S43T. 2019

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

Scrúdú Deiridh na Sraithe Sóisearaí 2019

Staidéar Gnó

Comhleibhéal

De Máirt 11 Meitheamh, Maidin 9:30 – 11:30

270 marc

Scrúduimhir				

Stampa an ionaid

Treoracha

Tá **dhá** roinn sa pháipéar seo.

Roinn A	90 marc	15 Cheist
Roinn B	180 marc	3 Cheist

Freagair gach ceist.

Scríobh do chuid freagraí le peann gorm nó le peann dubh. Is féidir peann luaidhe a úsáid i gcas ngraif agus léaráidí amháin.

Scríobh do fhreagraí sna spásanna atá ar fáil dóibh sa fhreagarleabhar seo.

Déanfar an leabhrán scrúdaithe seo a scanadh agus cuirfear do chuid oibre i láthair scrúdaitheora ar scáileán. Féadfar nach bhfeicfidh an scrúdaitheoir aon rud a bheidh scríofa agat lasmuigh de na spásanna atá curtha ar fáil do na freagraí.

Tá spás sa bhreis ag deireadh Roinn B.

Is ceadmhach áireamháin a úsáid.

Scríobh déanamh agus múnla d'áireamháin anseo:

Roinn A — 90 marc

Freagair gach ceist.

Tá na ceisteanna uile ar aon mharc.

Ceist 1

Taispeántar buiséad míosúil Shiobhán Ní Mhurchú sa ghraf thíos:

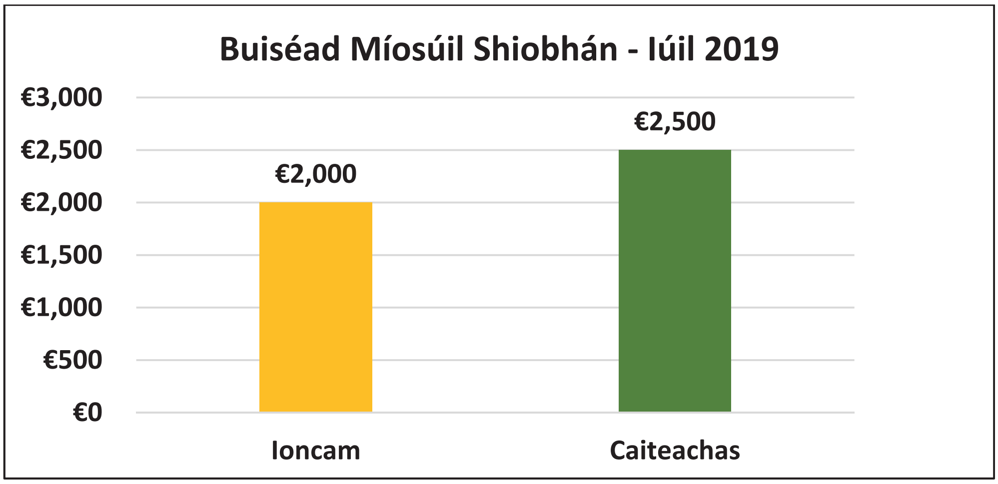

(i) Ríomh an difear idir ioncam agus caiteachas Shiobhán. Luaigh an barrachas/easnamh é.

€

(ii) Cén chomhairle a chuirfeá ar Shiobhán bunaithe ar an bhfreagra thuas?

Ceist 2

Freagair fíor nó bréagach do gach ceann de na ráitis seo a leanas faoi dhomhandú trí tic (✓) a chur sa bhosca ceart:

		Fíor	Bréagach
(i)	Bíonn margaí níos mó ar fáil do chomhlachtaí.	☐	☐
(ii)	Bíonn rogha níos lú ag tomhaltóirí.	☐	☐
(iii)	Tagann méadú ar thruailliú de bharr méadú ar thrádáil.	☐	☐

Ceist 3

Mol foinse oiriúnach airgeadais chun na ceannacháin tomhaltóra seo a dhéanamh:

Ceannacháin	**Foinse Airgeadais**
Teach	
Carr	
Earraí grósaera	

Ceist 4

Tá Gearóid 21 bhliain d'aois agus d'éirigh leis sa triail tiomána le déanaí. Tá seancharr ceannaithe aige anois agus is gá dó é a chur faoi árachas.

Tabhair breac-chuntas ar **dhá** thoisc a bheidh á gcur san áireamh ag an gcomhlacht árachais agus an costas ar árachas Ghearóid á ríomh.

1.
2.

Ceist 5

Bain úsáid as an eolas atá sa sliocht de shonrasc thíos chun na boscaí a líonadh isteach.

	€
Iomlán (gan CBL a áireamh)	25,000
Lascaine thrádála (12%)	
Fo-iomlán	
CBL (23%)	
Iomlán (CBL san áireamh)	

Ceist 6

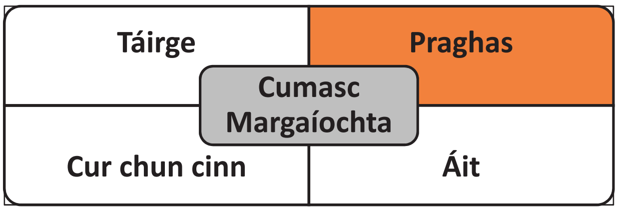

Mínigh **dhá** thoisc ba chóir do ghnólacht a chur san áireamh agus cinneadh á dhéanamh faoi phraghas díola táirge.

1.
2.

Ceist 7

Cuir tic (✓) sa bhosca ceart le cur in iúl cé acu an fiontar airgeadais nó fiontar sóisialta atá i ngach ceann de na heagraíochtaí thíos:

	Airgeadais	Sóisialta
Intel Ireland		
Focus Ireland		
Banc na hÉireann		

Ceist 8

Luaigh **dhá** bhuntáiste d'Éirinn as a bheith ina ball den Aontas Eorpach.

1.
2.

Ceist 9

Taispeántar thíos figiúirí na hÉireann d'iompórtalacha agus d'easpórtálacha earraí.

Easpórtáladh €123 Billiún d'earraí as Éirinn
agus **Iompórtáladh €79 Billiún** isteach inti

(i)

Ón eolas thuas ríomh comhardú trádála na hÉireann.	
Obair	€ ____________________ **billiún**

(ii) Luaigh cúis **amháin** a bhfuil an trádáil idirnáisiúnta tábhachtach d'Éirinn.

Ceist 10

(i) Líon isteach na tosca táirgeachta atá ar iarraidh thíos:

1. ____________________________	**2.** ____________________________
3. __________________________	**4. Fiontraíocht**

Tosca Táirgeachta

(ii) Tá an fhiontraíocht riachtanach do gheilleagar na hÉireann.

Sainaithin scil **amháin** a bhíonn ag fiontraí.

Ceist 11

Luaigh **dhá** chúis ar chóir do ghnólacht plean gnó a ullmhú.

1.
2.

Ceist 12

Ainmnigh foinse ioncaim a bhaineann le **gach** duine díobh seo a leanas:

Duine ar scor	
Duine fostaithe	
Duine dífhostaithe	

Ceist 13

Maoiniú breise €60 milliún ag na Gardaí le 800 Garda nua a earcú

The Journal, Deireadh Fómhair 2018

Caithfidh an Rialtas €60 milliún sa Roinn Dlí agus Cirt agus Comhionannais chun Gardaí breise a earcú i 2019. Luaigh sampla **amháin** de chaiteachais sna Ranna Rialtais thíos:

Roinn Rialtais:	**Sampla de chaiteachas**:
1. Sláinte	
2. Oideachais agus Scileanna	
3. Iompair, Turasóireachta agus Spóirt	

Ceist 14

Comhlánaigh cuntas trádála de Bláca Teo. don bhliain dar críoch 31/12/2018:

Cuntas Trádála de Bláca Teo. don bhliain dar críoch 31/12/2018		
	€	€
Díolacháin		850,000
Lúide costas díolachán		
Stoc tosaigh	75,000	
Ceannacháin	450,000	
Lúide stoc deiridh	115,000	
Costas díolachán		
Brabús comhlán		

Ceist 15

Aithníodh gurb iad na míreanna seo thíos na réimsí ba mhó caiteachas ag tomhaltóirí Éireannacha in 2018. Rangaigh gach mír chaiteachais mar riachtanas nó mar theastáil.

Míreanna Caiteachais	Riachtanas/Teastáil
Bia	
Laethanta Saoire	
Éadaí agus Bróga	

Freagair gach ceist.

Tá na ceisteanna uile ar aon mharc.

Ceist 16

(a) Siopa leabhar traidisiúnta a bhfuil gradam buaite aige is ea Caibidil Nua i dTigh na hÉille, Co. Chill Mhantáin. Taispeántar sa léaráid thíos na cuair éilimh agus soláthair do cheann dá chuid leabhar, '*The Great Irish Weather Book*'.

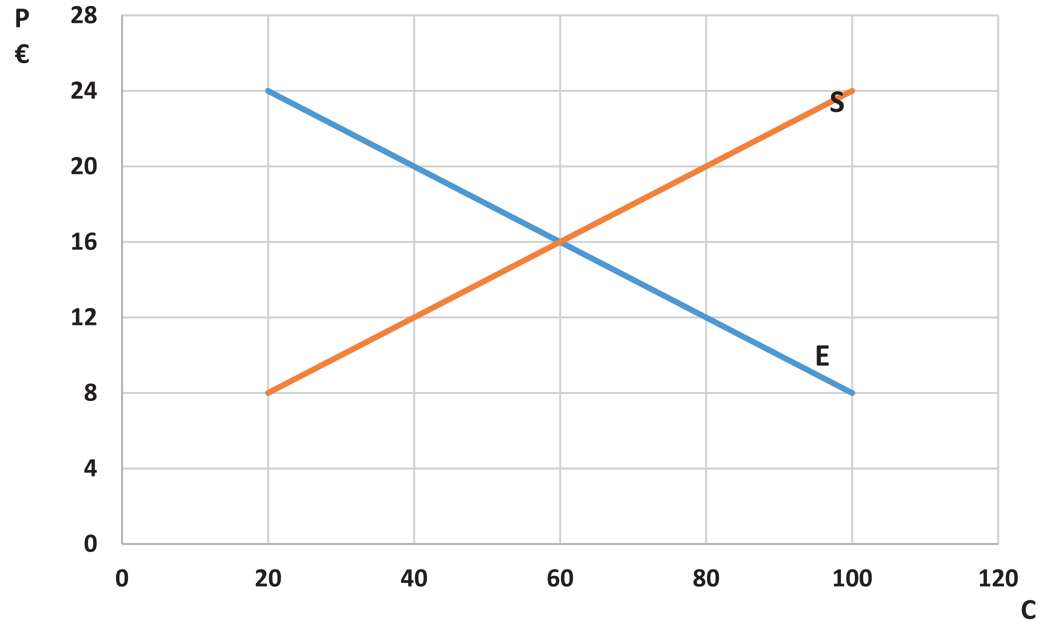

Úsáid an léaráid thuas agus freagair **gach ceann** de na ceisteanna seo a leanas.

Scríobh do fhreagraí sna spásanna atá ar fáil dóibh.

(i) Luaigh cén chainníocht de '*The Great Irish Weather Book*' a soláthraíodh ar €20.

(ii) Luaigh cén chainníocht de '*The Great Irish Weather Book*' a éilíodh ar €8.

(iii) Luaigh an praghas cothromaíochta i leith '*The Great Irish Weather Book*'.

(iv) Cén tionchar a bheadh acu seo a leanas ar an éileamh ar leabhair sa siopa Caibidil Nua? Cuir tic (✓) sa bhosca ceart.

	Méadú ar éileamh ar Leabhair in Caibidil Nua	**Laghdú ar éileamh ar Leabhair in Caibidil Nua**
Laghdú ar an bpraghas ar leabhair		
Méadú ar chánacha (CBL)		
Leathanbhanda á chur ar fáil do gach ceantar i gCill Mhantáin		
Siopa Eason á oscailt sa bhaile mór		

(v) Is iomaí buntáiste do ghnólacht áitiúil ar nós Caibidil Nua infheistiú i dTeicneolaíocht Faisnéise agus Cumarsáide (ICT).

Léirigh conas a d'fhéadfadh an gnólacht teicneolaíocht a úsáid chun sochair dó féin.

(vi) Tabhair breac-chuntas ar **dhá** chostas bainteach le hinfheistiú in ICT a d'fhéadfadh a bheith le híoc ag Caibidil Nua.

1.

2.

(b) Tá líon na dtomhaltóirí a bhíonn ag siopadóireacht ar líne ag dul i méid ach is cosúil go bhfuil go leor acu nach bhfuil muiníneach go fóill as a gcearta tomhaltóra ar líne. Léirigh suirbhé na torthaí a leanas le déanaí:

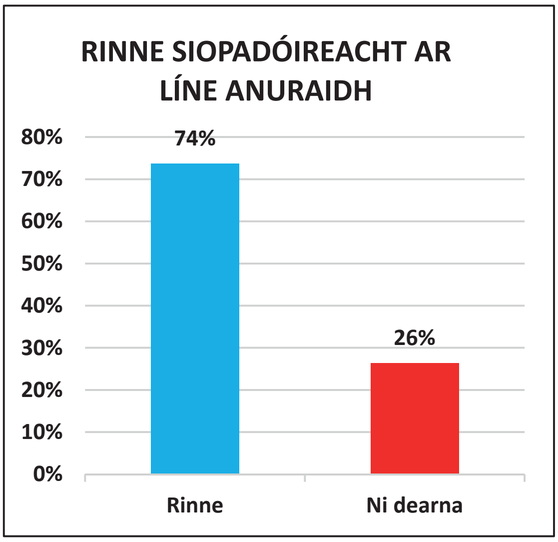

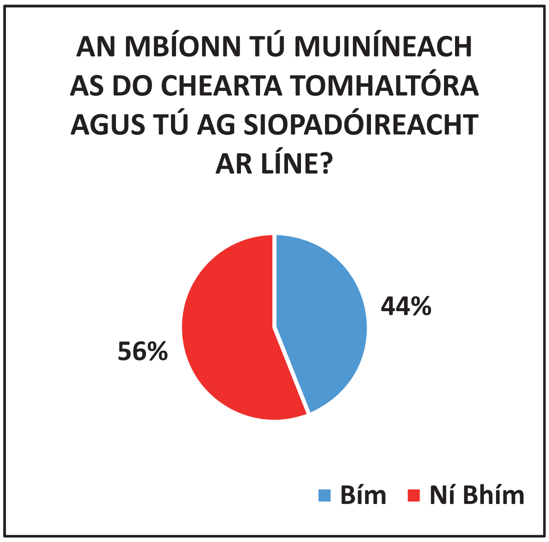

(i) Mínigh **trí** rud ba chóir do thomhaltóir maith a dhéanamh agus earraí á gceannach ar líne aige/aici.

1.
2.
3.

(ii) Tá do chara Deirdre (@deirdre22) tar éis leabhar a ordú ar líne ó ghnólacht san Aontas Eorpach. Tá daichead lá imithe ó d'ordaigh sí an leabhar agus níl sé tagtha go fóill. Scríobh tvuít chuig @deirdre22 agus cuir in iúl di cén ghníomhaireacht lenar chóir di dul i dteagmháil chun cabhair a lorg:

@Deirdre22

(c) Tá éagsúlú beartaithe ag Caibidil Nua agus é i gceist acu tosú ar chaife beir leat a dhíol, rud a bhfuil an-tóir air i measc a gcuid custaiméirí agus a mheallfadh isteach daoine eile a bheadh ag dul thar bráid. Tá siad imníoch faoi mholadh nua a foilsíodh i nuachtán agus atá leagtha amach thíos.

'**D'fhéadfadh 'táille latte' molta líon na gcupán indiúscartha a laghdú de 250,000 cupán in aghaidh an lae**.'

Tá sé molta ag an Rialtas táille nua de 15 cent a chur ar na gcupán indiúscartha caife.

The Irish Times, Márta 2018

(i) Tabhair breac-chuntas ar **dhá** thairbhe a bhainfeadh leis an 'táille latte' molta.

1.

2.

(ii) Féadfaidh tomhaltóirí gníomhú go heiticiúil trí chupán in-athúsáidte a cheannach. Mínigh céim **amháin** eile a d'fhéadfadh tomhaltóir a thabhairt chun a bheith níos eiticiúla ina chinntí ceannaigh.

(iii)

Méadú de 66% ar idirbhearta gan tadhall sa chéad leath de 2018

The Irish Times, Samhain 2018

Tá méadú mór tagtha ar líon na dtomhaltóirí a úsáideann idirbhearta gan tadhall chun íoc as earraí agus seirbhísí. Tabhair breac-chuntas ar bhuntáiste amháin agus ar mhíbhuntáiste amháin **don tomhaltóir** agus é/í ag úsáid íocaíochtaí gan tadhall.

Buntáiste:
Míbhuntáiste:

Ceist 17

(a) Is miondíoltóir mearbhia é Food2Go Teo. a bhfuil 10 siopa aige i mBaile Átha Cliath. Comhlánaigh Leabhar Airgid Anailísithe Food2Go Teo. do mhí na Bealtaine ó na sonraí thíos, agus comhardaigh an cuntas.

Dáta	Idirbheart	Méid €
01/05/2019	D'infheistigh scairshealbhóir sa chomhlacht	21,500
04/05/2019	Earraí a díoladh	12,000 + CBL ag 13.5%
06/05/2019	Pá a íocadh	3,000
15/05/2019	Earraí a ceannaíodh lena n-athdhíol	5,600 + CBL ag 13.5%
23/05/2019	Leictreachas a íocadh	670
27/05/2019	Pá a íocadh	2,850

(i)

Dr			Leabhar Airgid Anailísithe de chuid Food2Go Teo.									Sr
Dáta	**Sonraí**	**Banc**	**Díolacháin**	**CBL**	**Caipiteal**	**Dáta**	**Sonraí**	**Banc**	**Ceannacháin**	**CBL**	**Pá**	**Leictreachas**
2019		**€**	**€**	**€**	**€**	**2019**		**€**	**€**	**€**	**€**	**€**

(ii) Cé mhéad airgid atá i gcuntas bainc Food2Go Teo. ag deireadh na míosa?

€ ____________

(iii) Breac na hiomláin agus na hiarmhéideanna go léir ó leabhar airgid anailísithe de chuid Food2Go Teo. sna cuntais mhórleabhair chuí atá thíos.

Dr **cuntas** ________________________ **Sr**

Dáta	Sonraí	Iomlán	Dáta	Sonraí	Iomlán

Dr **cuntas** ________________________ **Sr**

Dáta	Sonraí	Iomlán	Dáta	Sonraí	Iomlán

Dr **cuntas** ________________________ **Sr**

Dáta	Sonraí	Iomlán	Dáta	Sonraí	Iomlán

Dr cuntas ________________________ Sr

Dáta	Sonraí	Iomlán	Dáta	Sonraí	Iomlán

Dr cuntas ________________________ Sr

Dáta	Sonraí	Iomlán	Dáta	Sonraí	Iomlán

Dr cuntas ________________________ Sr

Dáta	Sonraí	Iomlán	Dáta	Sonraí	Iomlán

(b) (i) Tá tionchar ag Food2Go Teo. ar an gceantar áitiúil ina ndéanann sé a chuid gnó.

Tabhair breac-chuntas ar **dhá** rud a chuireann Food2Go Teo. leis an gceantar.

1.
2.

(ii) Íocann Food2Go Teo. CBL ag an ráta nua 13.5% a tháinig isteach leis an méadú ar na rátaí CBL a fógraíodh i mBuiséad 2019 d'earnáil an fháilteachais. Líon isteach na spásanna bána thíos:

Seasann CBL do: C ________________ B ______________ L _______________
Gearrtar CBL ar ______________________ agus ___________________________
Foinse ioncaim is ea CBL do ____

(iii) Íocann Food2Go Teo. cáin chorparáide (cáin ar bhrabúis an chomhlachta) chomh maith. Tá ráta cánach corparáide íseal in Éirinn, arb é 12.5%.

Mínigh tairbhe **amháin** d'Éirinn as ráta cánach corparáide íseal a bheith ann.

Ceist 18

(a) Tá cónaí ar Mháire agus a fear céile Eoin i mBéal Átha Liag, Contae an Longfoirt. Píolóta le Ryanair is ea Máire agus tá a fear céile Eoin dífhostaithe faoi láthair, ach déanann sé obair dheonach sa phobal áitiúil.

> **Caitheann oibrithe deonacha os cionn 480,000 uair an chloig dá gcuid ama féin ag obair go deonach**
>
> Ar na réimsí is mó a bhain tairbhe as an obair dheonach sin bhí na hEalaíona, Cultúr agus na Meáin, agus Forbairt Leanaí agus Pobail.
>
> obair dheonach éireann
> www.volunteer.ie

(i) Déan idirdhealú idir **obair dheonach** agus **fostaíocht** trí fhreagra fíor nó bréagach do gach ceann de na ráitis seo a leanas. Cuir tic (✓) sa bhosca ceart.

	Fíor	Bréagach
Tá fostaí i dteideal pá lae atá cothrom.	☐	☐
Faigheann oibrí deonach pá.	☐	☐
Tá cearta dlíthiúla ag fostaí.	☐	☐
Ní mór cáilíocht tríú leibhéal a bheith ag oibrí deonach.	☐	☐

(ii) Oibríonn Eoin go deonach sa phobal áitiúil. Tabhair breac-chuntas ar na **tairbhí** a bhaineann Eoin as bheith ag obair go deonach.

(iii) Taitníonn a post le Ryanair le Máire ach tá imní uirthi faoi na ceisteanna caidrimh tionsclaíoch.

Na céadta eitiltí Ryanair curtha ar ceal de bharr píolótaí ar stailc.

The Irish Times, Lúnasa 2018

Tabhair breac-chuntas ar **dhá** cheart atá ag Ryanair agus **dhá** fhreagracht atá air mar fhostóir.

Cearta fostóra:

1.
2.

Freagrachtaí fostóra:

1.
2.

(b) Tuilleann post Mháire €7,000 in aghaidh na míosa le Ryanair agus i mí na Bhealtaine thuill sí íocaíocht ragoibre de €600. Íocann sí ÍMAT a íoc ag ráta 40% agus tá creidmheas cánach míosúil de €275 aici. Íocann sí ÁSPC ag 4% agus MSU ag 5.5%.

Bain úsáid as na sonraí thuas chun duillín pá Mháire a chomhlánú i gcomhair 31/05/2019.

Duillín pá			
Ainm an Fhostaí:	**Máire Uí Bhraonáin**	**Dáta**:	
Tuilleamh		**Asbhaintí**	
Bunphá		ÍMAT	
Ragobair		ÁSPC	
		MSU	
Pá Comhlán		**Asbhaintí Iomlána**	
	Glanphá		

Bosca oibre ÍMAT:
Bosca oibre ÁSPC
Bosca oibre MSU:

(c) Ós rud é go bhfuil Eoin, fear céile Mháire, dífhostaithe, ba mhaith léi a fháil amach cén staid ina bhfuil an geilleagar faoi láthair. Ar an ngraf thíos, taispeántar na táscairí eacnamaíocha a bhaineann leis an dífhostaíocht agus leis an bhfás eacnamaíoch in Éirinn do na blianta 2017 agus 2018.

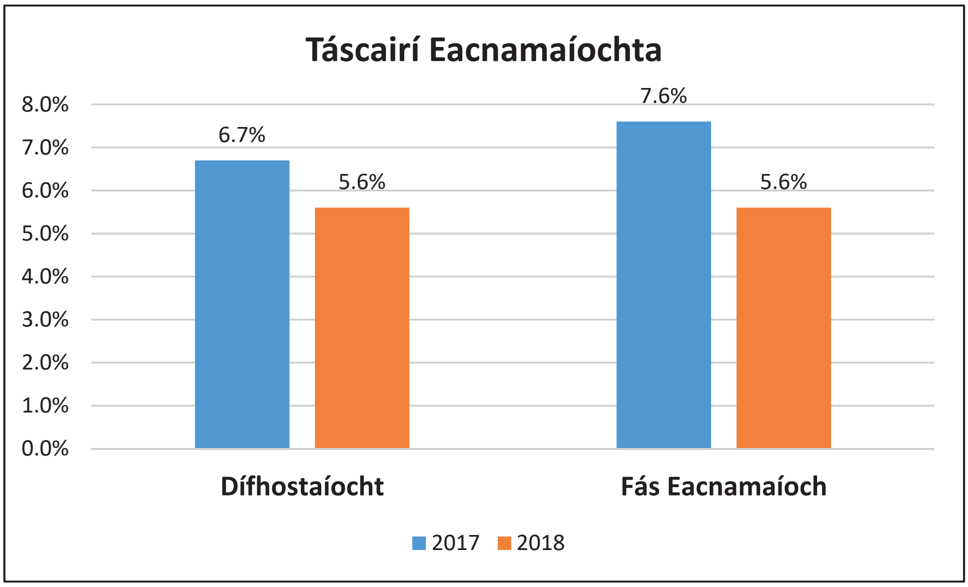

(i) Léirigh i ngach cás díobh, cé acu an treocht mhaith nó droch-threocht do gheilleagar na hÉireann é an t-athrú atá ar na táscairí. Cuir tic (✓) sa bhosca ceart thíos.

Táscaire Eacnamaíoch	Treocht mhaith	Droch-threocht
Dífhostaíocht		
Fás eacnamaíoch		

(ii) Mínigh tionchar an treochta thuas ar an **dífhostaíocht** ar an duine aonair ar nós Eoin agus ar an ngeilleagar.

Tionchar ar an duine aonair:
Tionchar ar an ngeilleagar:

Spás breise scríbhneoireachta do **Roinn B**.
Lipéadaigh gach píosa oibre le huimhir agus le cuid na ceiste.

Buíochas

Íomhánna
Leathanach 6: An Phríomh-Oifig Staidrimh (www.cso.ie) Nollaig 2018
Leathanach 12: Twitter (www.twitter.com)
Leathanach 19: Obair Dheonach Éireann (www.volunteer.ie) Eanáir 2018
Leathanach 20: The Irish Times (www.irishtimes.com) Lúnasa 2018

Fógra cóipchirt
D'fhéadfadh téacs nó íomhánna nach bhfuil faoi úinéireacht chóipchirt Choimisiún na Scrúduithe Stáit a bheith sa pháipéar scrúdaithe seo, agus ar féidir gur cuireadh in oiriúint é nó iad ar mhaithe le measúnacht, gan cead a fháil roimh ré ón údar/ó na húdair. Ullmhaíodh an páipéar scrúdaithe seo de réir Alt 53(5) den *Acht um Chóipcheart agus Cearta Gaolmhara, 2000*. Ní údaraítear é a úsáid ina dhiaidh seo chun aon chríoch eile seachas chun na críche dá bhfuil sé beartaithe. Ní ghlacann an Coimisiún dliteanas as aon sárú ar chearta tríú páirtí a éiríonn as an bpáipéar seo a dháileadh nó a úsáid gan údarú.

Scrúdú Deiridh na Sraithe Sóisearaí – Comhleibhéal

Staidéar Gnó

Dé Máirt 11 Meitheamh 2019
Maidin 9:30 – 11:30